

Snacka om brott – en podd från Brå

Ungdomsrån: Abbe rånade andra unga (december 2021)

Medverkande: Nowras Jassim, samordnare för familjehem Skåne och särskilt kvalificerad kontaktperson; Abbe, gymnasiestudent.

Programledare: Maria von Bredow, utredare Brottsförebyggande rådet.

Inledande och avslutande speakerröst: Karin Eller, Umami Produktion.

INLEDANDE CITAT, ABBE:

När man rånade personer... för det mesta gjorde jag aldrig någonting själv, men när man sitter i en grupp, tre fyra personer, då blir det som en säger till den andra "nu gör vi det, nu gör vi det! Nu tar vi han!", om man är själv så 90 procent gör man det inte. Det är grupptricket, vänner som påverkar.

INLEDANDE SPEAKER:

Det här är ett av tre poddavsnitt i en serie om ungdomsrån från Brottsförebyggande rådet. Hör den unga gärningspersonen Abbe berätta om hur han började råna andra unga, om vändpunkten och om hans tips till ungdomar som är i en liknande situation idag.

MARIA: Välkomna till Brottsförebyggande rådets podd. Idag sitter vi i studion i gamla stan i Stockholm, men gästerna här i studion kommer ända från Helsingborg. Idag ska vi prata om unga personer och om gärningsrån och jag har Abbe här, 18 år, gymnasiestudent, som tidigare har rånat andra unga men nu är på väg åt rätt håll.

ABBE: Precis.

MARIA: Välkommen!

ABBE: Tackar.

MARIA: Och Nowras Jassim, från Helsingborg, du också.

NOWRAS: Yes.

MARIA: Och du arbetar som SKKP, som vi säger, särskilt kvalificerad

kontaktperson. Men vi kanske ska säga SKKP framöver i podden?

NOWRAS: Det blir lite lättare.

MARIA: Ja. Du är socialpedagog i botten...

NOWRAS: Yes.

MARIA: ... och har arbetat med många olika verksamheter som handlar om unga med normbrytande beteende.

NOWRAS: Exakt.

MARIA: Och nu är du, förutom ditt uppdrag som samordnare för familjehem i Skåne, så är du även SKKP...

NOWRAS: Yes.

MARIA: ... för Helsingborgs Stad och krimteamet där.

NOWRAS: Stämmer.

Maria: Maria von Bredow heter jag. Jobbar som utredare på Brottsförebyggande rådet och är med som utredare i den här studien om ungdomsrån. Abbe när du var 16 år, då satt du häktad i 3 månader, varför hamnade du på häktet? Vad hade du gjort för någonting?

ABBE: Mm, rånat unga personer. De var mer som sagt, för man ville ha lite fickpengar... tjäna lite pengar och jag visste inte konsekvenserna helt enkelt, så de bara dök upp från ingenstans. Man började med att några vänner skämtade framför mig om att råna andra och de var liksom på skämt. Man såg då inte hur andra mådde och sen så började jag till exempel råna själv, för att man tjänade kanske fyra - femhundra per dag, eller per rån, kan man säga.

MARIA: Per rån, mm.

ABBE: Aa, och så började de rulla på varje dag, eftersom de blev som en vana och de va ingenting som stod i vägen och därefter så blev det dumheter, på dumheter, på dumheter.

MARIA: Och du tänkte då... kände att du inte tänkte på konsekvenserna?

ABBE: Nej, det gjorde jag inte.

MARIA: Konsekvenserna för dig eller för dem som blev utsatta?

ABBE: Både och. För mig i mina ögon så såg jag inte hur dem kände? Dem var liksom bara helt normala, tysta av sig. I min tanke trodde jag aldrig att dem skulle säga till polisen eller anmäla eftersom jag varnade dem för det och det dök inga polisanmälningar heller, för det här pågick i en hel månad ungefär. Det kallades för Helsingborgs rånvåg i slutet. Men från ingenstans så... de va en (dag, klockan) sex på morgonen då min mamma ringde och jag sov hos mitt ex då och då sa hon att polisen hade varit hemma hos oss, varit ute efter mig, tagit alla min grejer. Då förstod jag inte riktigt vad var grejen. Sen ringde jag själva polisen och då sa dem "ja du är misstänkt för något" men dem sa inte vad och då ville dem kalla in mig på ett förhör. När jag åkte till polishuset så blev det som en chock. Efter jag blev fotad och allt, så var jag först misstänkt för fyra rån och medans jag satt på förhör så kom de ytterligare fyra till. Och då började man förhöret och det enda jag hade och säga de var - neka och ingen kommentar.

MARIA: När du satt där på förhöret då tänkte du att du fortfarande kunde på något vis neka?

ABBE: Mm, men sen så var det... först så trodde jag att jag skulle åka ut efter förhöret, det tog flera timmar. Jag lämnade in mig 13:00 förhöret pågick till 16 - 17:00 och sen blev det att jag fick stanna kvar. Första dagen och så andra dagen blev det ett nytt förhör och (även) tredje dagen. Sen fjärde dagen... sista förhöret, var då att jag fick besked att jag skulle sitta häktad.

MARIA: Och då var du 16 år?

ABBE: Då var jag 16 år.

MARIA: Hur... tänkte du vid något tillfälle på dom som du hade rånat då?

ABBE: Just då så tänkte jag inte faktiskt, eftersom jag inte hade hört eller sett vad dem har sagt än.

MARIA: Nej.

ABBE: Så det var mest det jag tänkte på, att jag ville ute härifrån. För de var häktningsförhandling varannan vecka och de var det som var svårast kan man säga.

MARIA: Men du berättade lite i början där att de handlade om att du behövde pengar, var det hela tiden ditt motiv till dem här rånen?

ABBE: Ja först och främst var det pengar, sen blev det som en vana att man gick bara på stan (...) man person, så gick man på den personen och tog hans grejer.

MARIA: Vad vara det för personer då?

ABBE: Asså vanliga 17 åringar.

MARIA: Killar, tjejer?

ABBE: Killar såklart.

MARIA: Killar. Varför är det såklart?

ABBE: Asså de, vad ska man säga, det går in i huvudet i hjärtat att - inga barn, inga tjejer. Killar i vår ålder var de, lite äldre.

MARIA: Och sen när du hade suttit häktad, då kom ju rättegången, visst var det så? Eller var de flera rättegångar?

ABBE: De var fyra rättegångar.

MARIA: Mm, kan du berätta lite hur det var att vara på dem?

ABBE: Ja de var tre månader senare eftersom jag satt häktad och då kom rättegången. Då fick jag åka med KV, kriminalvården, från Malmö till Helsingborgs rättegång och då pågick de från nio till 16 och där fick jag

höra hur dem kände och där kom ångesten fram. Men jag kunde fortfarande inte erkänna det jag gjort.

MARIA: Nej. Du menar att de brottsutsatta, dem som du hade rånat, dem berättade hur de hade varit för dem?

ABBE: Mm, de berättade hur dem kände just då, hur de kände efteråt, att dem inte kunde sova, att dem inte kunde gå på stan längre på grund av det som hänt, på grund av att jag hotat dem till exempel. Men fortfarande där så kunde jag inte erkänna att jag hade gjort fel. Jag tänkte mer att jag inte ville sitta mer i skiten. Jag ville bara ut från häktet. Och de gick första och andra och tredje dagen, tredje dagen så gav jag nästan upp. Då erkände jag två rån, kan man säga. Men jag gav inte upp då... då fortsatte jag neka och det svåraste var nog att sitta där, kolla i folks ögon och ljuga för alla.

MARIA: Och för dig själv?

ABBE: Och för mig själv, för alla som satt där och för familjen som sitter några meter bort som man inte kan prata eller kolla på och man har inte sett dem på flera månader.

MARIA: Och efter rättegången då, vad fick du för påföljd?

ABBE: Ja de... sista dagen i rättegången var ganska lång eftersom de var ny häktningförhandling och då släpptes jag på fri fot tills domen skulle komma fram. Då var jag på fri fot i ungefär sex månader och då var det bara att jag hittade jobb, började jobba, försökte rätta till livet. Sen fick jag domen i april, slutet av april 2020, då fick jag som påföljd tio månader sluten ungdomsvård.

MARIA: Sluten ungdomsvård då?

ABBE: Mm.

MARIA: Hur var den då? För det blev inte tio månader utan det blev sju månader, eftersom du hade suttit häktad (i) tre månader, eller hur?

- ABBE: Mm. Men då visste jag inte att de var så, då trodde jag dem hade dragit bort det. Men de var som en smäll, som en ny smäll liksom. Man har varit ute i ett halvår, rättat till livet och sen får man ett brev från ingenstans.
- MARIA: Hur kände du inför det då, att du fick vänta så länge på din påföljd?
- ABBE: Ja man kan säga det är mitt fel eftersom de var jag som överklaga hela tiden. För min påföljd fick jag... första domen fick jag någonstans i november 2019 och sen överklagade jag och så blev det ny rättegång till hovrätten i februari 2020 och så överklagade jag till högsta domstolen, då tog dem inte emot den för det var inte så grovt. Men då kändes det, just då, kändes det som det var orättvist. Vi var fyra stycken som gjorde saken, men endast jag som blev dömd till sluten ungdomsvård och andra var äldre än mig och gjorde värre saker. Men efter man... jag åkte upp till Kalix då och satt där, så blev det lite jobbigt. Då när man kom in där - de var då den här känslan kom - nu får jag bara avtjäna mitt straff och skylla mig själv.
- MARIA: Men du då tänker... den här överklagan som du gjorde berodde de då på att du fortfarande inte ville erkänna riktigt att du hade gjort dem här rånen eller vad handlade de om - att du fortsatte att överklaga?
- ABBE: Asså för mig de va självklart, sen första domen så var de självklart för mig att det finns ingen mer chans. Vi har gjort det, så jag får ta smällen. Men de var mer min advokat som sa till mig att vi kanske kan komma undan med bara ungdomsvård istället för sluten ungdomsvård. Men det blev inte så och då hade jag också en liten tung belastning på mig eftersom jag blev dömd till 120 tusen i skadestånd som jag skulle betala till folk. Så det blev lite jobbigt där emellan att man... de kändes just då som att dem knäckte mina ben.
- MARIA: Men om man tänker dem här 120 tusen i skadestånd, du var ju minderårig, vem fick ta på sig dem här skulderna?

ABBE: De var bara jag och min mamma. Dem åkte direkt till kronofogden då och då var de mitt namn och min mammas namn.

MARIA: Hur kändes det då att din mamma fick ta dem här skulderna?

ABBE: Det där kändes lite som en ny smäll liksom. Mer ångest.

MARIA: Ångest?

ABBE: För hon hade ingenting med saken och göra, hon fick hamna i skiten liksom och de var inte värt det.

MARIA: Vad kan du ta med dig för bra saker från den slutna ungdomsvården?

ABBE: Man kan säga... personalen där inne, programmen man gick där inne som hjälpte till. Man fick lära sig mer (om) hur man kan hantera saker, tidigare så har jag haft aggressionsproblem, då hjälpte dem mig med det här. De var också andra ungdomar - eftersom jag såg hur andra ungdomar tänkte där inne och var de bor, hur dem har de i deras liv, vad är det dem tänker på. Så kände jag igen mig som människa som det är inte min plats, det är inte jag, det är ingenting för mig. Så jag valde då och sitta i isolering, de är mer som ett rum där man sitter själv. Har eget vardagsrum och personalen kommer in där. För det är lätt att hamna i samma sits som dem andra.

MARIA: Och när du kom ut då var de i december förra året, då fick du ju en insats av kommunen, eller hur? Du fick beslutat en insats om SKKP, eller hur, särskilt kvalificerad kontaktperson.

ABBE: Den insatsen bad jag om själv faktiskt. När jag snackade med min SOC (...) sa jag till henne jag behöver en SKKP som kan hjälpa mig, som kan fylla min fritid så jag inte hittar på något dumt igen. För det är lätt att hamna i samma kretsar när man kommer ut. Så fick jag en Nawras.

MARIA: Mm, Nawras vad är en SKKP?

NOWRAS: Våldigt förenklat så är det en kontaktperson, fast med erfarenhet och mer gentemot ungdomar som har begått någon form av kriminalitet.

Där dem har blivit dömda för någon form av kriminalitet. Vanliga kontaktpersoner kan ju vara kontaktperson för vem som helst, någon som kanske har problem med lite skolk och lite annat, men just SKKP är mer kvalificerad och grövre ungdomar, om man ska säga så.

MARIA: Hur är det, vad gör du som SKKP?

NOWRAS: Det är väl först och främst och skapa en relation. Det är väl a och o, det absolut absolut viktigaste om det är SKKP eller vad man än jobbar med när de gäller ungdomar. Men just SKKP så är det viktigt för att bygga en relation och de är utifrån att ungdomen har blivit dömd till detta och då är det inte alltid på samma sätt för vanliga kontaktpersoner kan ha en ungdom som ansöker hos socialtjänsten och lite sådana saker. Så de är - skapa en relation och se till att ungdomen i fråga vet att du är där för att hjälpa dem. De är väl basic grunden så att säga.

MARIA: De är ju lite mer träffar, visst är de lite fler timmar per vecka man ska ses? De är väl också lite mer ingående insatser, man kan komma kanske in mer till familjen om de behövs, är det så?

NOWRAS: Ja för dem som känner till branschen med och (att) jobba med ungdomar på behandlingshem och lite sånt, så är de typ som det fast mer ute i det fria. Så man får ett kontrakt på x antal timmar beroende på vilken typ av ungdom det är. Oftast när de gäller SKKP så är de två gånger två timmar i veckan, så fyra timmar totalt.

MARIA: Och sex månader brukar insatsen pågå?

NOWRAS: Yes, och de som gör att just SKKP i Helsingborg är så framgångsrikt det är att vi får själva fördela och vara flexibla kring dem timmarna. För ibland kan de vara att man träffas en timme, ibland kan de vara att man har träffats 6 timmar under en vecka, för att man kanske har varit med på något möte, kanske varit med på någon rättegång om de hänt något under tiden eller något sådant. Och det är väl de absolut viktigaste att kunna vara flexibel när det gäller kring dem timmarna, för det är väldigt svårt för en ungdom och skapa en relation med en vuxen som

bestämmer "Nej nu ska vi ses exakt dem timmarna den dagen och gör du inte de så ska jag rapportera vidare".

MARIA: Precis, den där flexibiliteten har du ju pratat mycket om när vi har pratat tidigare, är det någonting som du Abbe också uppskattar det här att man kan ses när man behöver det?

ABBE: Mm, det är stor uppskattning på just Nowras, jag har inte haft någon annan än honom, men han har då hjälpt mig rätt så mycket. De hjälpte och träffas, vi träffas då ibland en gång ibland två gånger i veckan. Men varje gång vi träffas - så är det någonting jag är vilsen (över) - så går jag till han. Jag tänker så "hur ska jag göra?", eller "jag har hamnat i detta, hur ska jag ta mig ur?". Då är det han jag frågar om tips och då är det han som ger mig goda tips.

MARIA: Tänker du... för du beskrev ju tidigare att de kan vara väldigt lätt att hamna snett igen när man kommer tillbaka från den slutna ungdomsvården till exempel eller häktet för den delen.

ABBE: Ja häktet, båda två.

MARIA: En kontaktperson, är det ett sätt att ha en trygg vuxen som du kan prata med?

ABBE: Ja, det är mer som en trygg vuxen och som en kompis på fritiden. Har man ingen som man kan gå till, till exempel i vårt samhälle så är föräldrarna, de är lite svårt att prata med dem om allt så man behöver någon annan och då om jag inte hade han hade jag varit tvungen att gå till mina gamla vänner som hittar på skit, och då är det dem som tipsar mig om dåliga grejer. Asså typiskt olagliga grejer. Men när man frågar en vettig person som Nowras så får jag goda tips. Rätt väg.

MARIA: Ja precis, jag tänker Nowras vad är de för aktiviteter eller är det motiverande samtal? Hur kan den här... hur kan de se ut då när du träffar ungdomar, inte bara Abbe utan andra ungdomar?

NOWRAS: Allmänt och det första som just jag och dem andra SKKP - när vi pratar om just Helsingborg - de viktigaste är att bygga en relation. Sen om de är en relation där ungdomen hatar dig eller älskar dig, är i princip mindre viktigt, det är relationen som är det viktigaste. Vi som har jobbat med ungdomar ganska länge vet ju på ett ungefär hur vi kan skapa en relation som är produktiv och vettig, och när du väl har fått den relationen då är du i princip färdig i form av att - okej nu kan jag börja hjälpa ungdomen. Men innan du har fått den relationen så de är många som gör misstaget att dem går in och tillrättavisar eller säger "nej, men så får du inte göra och det där var bara dåligt". Men det funkar inte riktigt så med ungdomar, inte just ungdomar som har den typen av SKKP som jag har valt och specialiserats med, och de är just kriminella ungdomar som har haft en kriminell bakgrund och varit lite utagerande och varit lite arga och hela den biten. Med dem så måste du skapa en relation på deras nivå fast att du är vuxen, även om Abbe nu sa att jag var hans kompis så är de ju inte riktigt där jag är i form av hur jag hjälper honom.

MARIA: Hur gör man då, beskriv! Jag vet att du har beskrivit för mig tidigare att de kan vara alltifrån att man inte kastar en läskburk vid sidan av papperskorgen till att man går in med mer motiverande samtal om framtiden till exempel, men inte fördömande.

NOWRAS: Nej de är väl de absolut viktigaste, de brukar jag ta med dem flesta ungdomarna, jag är inte här för att berätta för dig vad som är rätt eller fel, oftast vet ungdomar vad som är rätt eller fel, utan jag kommer ge dig tips och trix på vad du kunde ha gjort istället i den situationen eller vad du kan göra när du tänker på andra situationer. Och sen så måste man vara en förebild, man måste för det första möta dem på deras nivå och då menar jag i kommunikationen. Jag kan inte gå in med en ungdom och kommunicera som att jag pratar med en vuxen människa, för att dem är inte där. Inte på något dåligt sätt eller något sådant, utan ungdomar kommunicerar på ett visst sätt och för att jag ska få honom att förstå vad jag menar så måste jag möta honom i hans

kommunikation, innan jag tar upp honom till min nivå av kommunikation och när man väl är där då får man ha fingertoppskänsla och känna efter när man kan vara hård, när man kan säga ifrån ordentligt och när man mer ska stryka medhårs när de gäller vissa saker och allt är för att bygga relationen, så att de blir trovärdigt för ungdomen - okej men det den här personen säger det här för att hjälpa mig och inget annat. Så de är väl det. Och just med Abbe så kommer jag ihåg en situation när vi satt och åt, när han ville plugga utomlands och han sa att "men jag kan inte engelska, jag förstår inte det" där jag fick trycka till honom i form av att "hej, sluta tryck ner dig själv utifrån din bakgrund och var du har varit. Du har ändå uppnått det här som många andra inte har gjort. Så att du inte ska kunna förstå ett språk, förstår du?". Man måste göra de på båda nivå, inte bara trycka till när de är något fel utan även när dem själva känner att "nja, det här är kanske inte är rätt för mig" eller något sådant.

MARIA: Är det ofta du möter det, att ungdomarna trycker ner sig själva?

NOWRAS: Väldigt ofta, och ofta så gör dem det omedvetet. Dem är inte vana vid den biten att ha det... för det är ju väldigt ofta dem har fått möta de - på institutioner, var dem kommit från - i och med att dem är dömda eller har gjort något fel så är det med dem ögonen de flesta vuxna ser på dem. Och gör man det, ja asså, ser 200 människor på en som en idiot så blir det lättare omedvetet att bete sig som en idiot och hamna i det facket, än att vara någon helt annan person.

MARIA: Abbe, jag tänker på... när kom vändningen när det gäller din syn på dem brottsutsatta? När kände du att deras historier var viktiga för att du skulle förstå vad du hade gjort för någonting?

ABBE: De var nog i tingsrätten när dem berättade och sen blev det som ett spökljud i huvudet hela tiden, när man satt mellan fyra väggar helt själv. Jag kände sådana skuldkänslor, tillslut så ville jag slippa det, då innan jag skulle betala till dem så ringde jag till var och en och bad om ursäkt och sa att "det här var inte meningen, det var det rätta du gjorde att du

gick till polisen (...) och nu sitter jag och avtjänar mitt straff. Du har gjort rätt, jag har gjort fel. Det är ingenting mer.”

MARIA: Hur känner du nu då efter att du gjorde det, känns det som att du har kunnat stänga ett kapitel i och med det?

ABBE: Man kan ju stänga kapitel men de kändes ändå som att jag gjorde det rätta tillslut. Just (att) jag har gjort fel mot dem men jag har kunnat rätta till det till en viss del. Åtminstone så vet jag att dem inte är oroliga längre (över) att gå på stan.

MARIA: Hur är din självbild idag om du jämför med då?

ABBE: Ja det är helt annorlunda. Jag kan säga att inte ens mina vänner känner igen mig. Abbe 2019 är inte likadan som Abbe 2021.

MARIA: Känns det som att du är på väg åt rätt håll?

ABBE: Rätt håll ja... Det är någonting jag missat att säga från början.

MARIA: Mm, berätta.

ABBE: När man rånade personer så var det... för det mesta så gjorde jag aldrig någonting själv, för när man är själv så vill man inte göra det. För mig så ville jag typ inte göra det, men när man sitter i en grupp på tre, fyra personer, då blir det som en säger till den andra “nu gör vi det, nu gör vi det, nu tar vi han, han ser bra ut”, om man är själv så 90 procent så gör man det inte. Det är gruppsytryck, vänner som påverkar.

MARIA: Hur tänker du... du behöver inte ha en lösning, men jag tänker är de någonting som du tänker att man skulle kunna ha gjort med ditt kompisgäng. Vilket stöd skulle ni ha behövt då för att ha slutat med det här?

ABBE: Ja, just då eftersom vi alla fyra tänkte på samma grejer och vi alla pusha varandra till samma grej så var det svårt och dra oss undan. Men om man tänker nu så är dem här vännerna inte värt att hänga med. Dem

har gått sin väg, jag har gått min väg. Dem gör de dem gör i livet och jag bara går uppåt.

MARIA: Är de någonting du tänker Nowras som vi i samhället, om man tänker mer bredare som myndigheter, socialtjänst, fältassistenter, SKKP - vad de än är - skulle kunna identifiera dem här grupperna tidigare?

NOWRAS: Ja, dem alla behöver någon vuxen, någon vettig vuxen relation som inte alltid är dömande utan som dem kan gå och prata till. Vad dem än har gjort, om de har rånat, om de har slagits eller något sådant där - de kan lyfta det med en människa och veta att jag blir inte dömd för det jag har gjort. Asså ifrån förakt eller något sådant.

MARIA: Man kan få en rättslig påföljd, men man blir inte föraktad?

NOWRAS: Nej exakt. Om människan som är där verkligen pratar med dem om saker och ting och just konsekvenser och långsiktiga konsekvenser - de är få ungdomar som, asså de existerar inte förens hjärnan är färdigutvecklad och hela den biten. Men de är viktigt att få dem att förstå att de dem känner... för när man är i den världen och rånar eller slåss eller något sådant - detta vet jag för att jag själv har varit i den världen - så tycker man, om man inte är en psykopat eller helt empatilös vilket väldigt få procent av befolkning är, så måste man stänga igen dem känslorna. Annars så äter de upp en. Du måste stänga igen - jag kan inte tycka synd om honom, jag får inte tycka synd om honom. Förutom att kompisarna kanske börjar reta en och börjar kalla en för lite saker... men just som Abbe beskrev i rättegången - de känslorna som han fick - där är det jätteviktigt att människor fångar upp dem ungdomarna och tillåter dem att känna de bitarna. För i många fall, dem flesta känner ju det - har jag utsatt dem för det och det och det - men dem börjar stänga av dem känslorna för att om dem inte gör det så äter det upp dem inifrån, för dem vet inte hur dem ska hantera det. De har ingen aning om hur dem ska hantera dem bitarna, och finns det en vuxen som kan fånga upp dem - än en gång inte dömande - utan någonstans så är dem också ett offer, så även om dem

är förövare för stunden så är det ett offer för konsekvensen av vad man har gjort och det måste man vara medveten om och fånga upp dem och tillåta de känslorna. Vilket kan resultera i att de kan bli bra framåt helt enkelt.

MARIA: Abbe, hur tänker du att den här erfarenheten och bakgrunden, hur kan den användas hos dig för att hjälpa andra eller hur kan du ta med dig den in i framtiden?

ABBE: Asså det sitter alltid i tanken, det händer mig att jag bemöter folk som är i min ålder, eller yngre eller äldre, som kommer till mig och säger "jag ska göra det här och det här och det här" och tror att de är coola bara för att de ska begå ett brott till exempel. Men då säger jag bara till dem "konsekvensen", jag frågar dem "vad kommer du att vinna på det?" så säger jag "några tusenlappar, om du blir tagen vad kommer du att förlora?". De tänker och de ändrar sin åsikt. Om de ska hitta på något dumt så gör de det inte längre. Eftersom de har sett hur det blev för mig. (...) inte många som hade klarat att ta sig undan med allt skadestånd man hade på sig och att man satt inne liksom, men de är bara att tipsa.

MARIA: Känner du att du är en bra förebild?

ABBE: Ja de känner jag. För jag kan säga vi var fyra som begått brott, samma brott, en av dem var nog min närmaste vän. Både jag och han har slutat med det här och de andra två kan jag säga rakt ut fortsätter, för de fick inte samma konsekvenser som oss.

MARIA: Så du tror att konsekvenserna ändå är viktiga, det här med att man får en påföljd?

ABBE: Får man en hård konsekvens så slutar man med det. Får man en lätt konsekvens så är det lätt att man hamnar i samma kretsar igen. Men för mig det var stopp. Inget mer. När jag höll på med skit så hade min pappa öppnat ett företag till mig. Men de ville jag inte ägna mig åt, man skulle lägga tid och energi och jobba och leta efter kunder och tjäna

pengar på ett lagligt sätt. Men i mina ögon såg jag rån mer som snabba pengar, varför ska jag gå och jobba hela dagen för att tjäna några tusenlappar när jag kan tjäna fem - sexhundra på en timme. Men om jag tänker efter nu var det exakt likadant som att jobba, de var mer stress, man var nojig för polisen "har dom polisanmält, har det här hänt? Har det här hänt?" och man lade ner mer tid på det här än att jobba. För man var tvungen att leta efter människan och göra rånen och sälja grejerna för att tjäna pengar. Och de var exakt likadant som att jobba, anstränga sig - utan stress och tjäna pengar.

MARIA: Hur ser framtiden ut nu då? Vad har du för planer?

ABBE: Jag håller på att starta ett nytt tryckeri, istället för det jag förlora. Och de får jag ta på egen hand, för allt gick i konkurs när jag satt inne, jag tänker också på hur mycket jag har förlorat.

MARIA: Nowras, jag tänker efter sex månader när man har jobbat med ungdomarna - de kan väl förlängas tänker jag som SKKP?

NOWRAS: Definitivt.

MARIA: Hinner du och dina kollegor med det här motiverande arbetet eller tror du att de behövs andra även kompletterande insatser?

NOWRAS: Det beror på vilken nivå ungdomen är på, om ungdomen är i en mottaglig nivå eller om den fortfarande är fast vid att - jag vill fortfarande leva det livet, om man säger så - då kan de behövas lite fler insatser. Men många gånger är det insatserna från föräldrarna som behöver finnas där, för vet man som ungdom att - jo men vad jag än gör, alla andra dörrar kanske stängs, men dörren till mina föräldrar finns fortfarande öppen. Så länge det finns så är det jättebra - om man kan arbeta jättemycket med dem delarna. Man måste hitta det hos ungdomen och veta - kommer den här insatsen att räcka, är det en motiverad ungdom - ja, är man duktig på sitt jobb så räcker det. Sen är tyvärr inte alla lika trygga med att bygga relationer och komma dit och se ungdomen som ett blankt blad.

MARIA: Abbe du får sista ordet, vad är det för tips du vill ge till ungdomar som är i samma situation som du var i då?

ABBE: Ja, det tipset jag vill ge är att fokusera på studier och jobb. Har man inget jobb så får man söka jobb helt enkelt. Jag har varit ute i sex månader och har fått tre jobb, men jag har inte sökt alla tre och fått dem direkt. Jag har sökt över tre till fyrahundra jobb via nätet och fått tre av dem, så de är bara att fortsätta kämpa tills man får ett. Tillslut så kommer någon att säga "ja", de är inte alla som säger nej. Sen har man någonting i registret, ja de är bara att gilla läget, fortsatt kämpa så får du tillslut det du vill.

MARIA: Så studier och jobb och inte ge upp?

ABBE: Inte ge upp.

MARIA: Stort tack för att ni var med.

ABBE: Tack för att vi fick komma.

AVSLUTANDE SPEAKER:

Du har lyssnat på Brottsförebyggande rådets podd, Snacka om brott. Det ena avsnittet av tre om ungdomsrån. Dem andra avsnitten hittar du i din poddapp och på Brås hemsida och där kan du också ladda ner rapporten om ungdomsrån från december 2021.